

Начало > Семейноправни въпроси и наследство > Развод и законна раздяла

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици вече са преведени.

Swipe to change

английски

Развод и законна раздяла

Словения

1 Какви са условията за получаване на развод?

Словенското законодателство допуска: а) развод по взаимно съгласие на съпрузите и б) развод по исков ред.

а) **Развод по взаимно съгласие на съпрузите** се допуска от съда на основание на член 64 от Закона за брака и семейните отношения – ЗБСО (*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*), при условие че съпрузите са постигнали съгласие относно грижите, отглеждането и издръжката на общите им деца, както и относно личните отношения между децата и родителите (по този въпрос се изисква становище от Центъра за социална работа), и са представили, под формата на подлежащ на изпълнение нотариален запис, споразумение, уреждащо подялбата на общото им имущество, кой от двамата съпрузи ще продължи или започне да използва общото семейно жилище, както и издръжката на съпруга, който няма средства да се издържа сам и е безработен по причина, за която не носи отговорност.

б) Когато независимо по каква причина бракът е „непоправимо разстроен“, всеки от съпрузите може да поиска развод, като подаде **молба за развод**. В този случай съдът участва в уреждането на въпросите относно грижите, отглеждането и издръжката на общите деца на съпрузите, както и относно личните отношения между децата и родителите. Преди да се произнесе по тези въпроси, съдът е длъжен да изиска становище от Центъра за социална работа.

И в двата случая, при получаване на искане за развод по взаимно съгласие въз основа на споразумение или на молба за развод, съдът разпорежда на компетентния *Център за социална работа* да проведе семейна консултация, в която и двамата съпрузи са длъжни да участват лично и без присъствие на пълномощници. Центърът за социална работа докладва на съда относно резултатите от проведената семейна консултация.

2 Какви са основанията за развод?

Законът за брака и семейните отношения признава само едно основание за развод: *непоправимо разстройство на брака*. Това означава, че бракът е толкова дълбоко и трайно разстроен, че не е възможно да бъде спасен. Бракът се счита за „непоправимо разстроен“, когато отношенията между съпрузите са не просто временно влошени, а са тежко, цялостно и непоправимо разстроени. Въпросът дали е налице непоправимо разстройство на брака се преценява с оглед на положението към момента на бракоразводното производство при отчитане на всички обстоятелства, които са допринесли за съществуващото положение. Освен това съдът установява състояние на непоправимо разстройство на брака, когато съпругът ответник даде своето съгласие за развод.

Бракът може да бъде прекратен по искане на всеки от двамата съпрузи, като няма законово изискване бракът да е непоправимо разстроен от гледна точка и на двамата партньори.

Въпросът за вината за непоправимото разстройство на брака не се разглежда и съдът не се произнася по него в производството. Бракът може да бъде прекратен и по искане на съпруга, който е отговорен за непоправимото разстройство на брачните отношения.

3 Какви са правните последици от развода за:

Правните последици от развода са разгледани подробно по-долу:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Лице, което е променило името си при сключването на брака, може в шестмесечен срок от влизането в сила на съдебното решение за развод или прекратяване на брака да подаде декларация, че желае да възстанови предбрачното си фамилно име. Такава декларация могат да подадат само лицата, които не са сменяли допълнително името си по време на брака (член 17 от Закона за личните имена – ЗЛИ, *Zakon o osebnem imenu*). Въпросът за смяната на фамилното име има административноправен характер и се решава не от съда, а от компетентен административен орган.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

При подялбата на общото имущество на съпрузите се прилага **законовата презумпция, че делът на всеки от тях в общото им имущество е равен**. Ако обаче единият от съпрузите смята, че ще бъде ошетен от подялба на равни дялове, той може да поиска делът му да бъде определен пропорционално на приноса му в придобиването на общото имущество. Когато определя дяловете на съпрузите, съдът взема предвид не само доходите на всеки от тях, но също и други обстоятелства, като например помощта, която единият от съпрузите е предоставял на другия, положените грижи за отглеждането и възпитанието на децата на съпрузите, положен труд в домакинството и за поддръжката на семейното имущество и всички други форми на труд и участие в управлението, поддръжката и увеличаването на общото имущество.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите**ОТГЛЕЖДАНЕ И ВЪЗПИТАНИЕ НА ДЕЦАТА**

При развод по взаимно съгласие съпрузите трябва да се **договорят относно отглеждането и възпитанието за децата**, а съдът преценява дали постигнатото споразумение е в интерес на децата. Съпрузите могат да се договорят, че:

и двамата ще полагат или ще продължат да полагат грижи за отглеждането и възпитанието на децата;

или че децата ще бъдат поверени на грижите на единия от родителите;

или че някои от децата ще бъдат поверени на единия родител, а другите – на другия родител.

Ако родителите не успеят да постигнат споразумение по този въпрос, те получават съдействие от Центъра за социална работа за постигане на такова споразумение.

Ако родителите *успееят да постигнат споразумение относно* отглеждането и възпитанието на децата, те могат да поискат от съда да постанови решение по този въпрос в несъстезателно производство.

Ако съпрузите не успеят да постигнат споразумение или споразумението не е в интерес на децата, съдът не прекратява брака по взаимно съгласие. Вместо това трябва да бъде подадена молба за развод по исков ред.

Ако дори със съдействието на Центъра за социална работа родителите не успеят да постигнат споразумение относно отглеждането и възпитанието на децата, **съдът постановява по искане на единия или на двамата родители:**

че всички деца се поверяват на грижите и възпитанието на единия от родителите;

или че някои от децата се поверяват на единия родител, а другите – на другия родител;

в изключителни случаи съдът може да постанови всички или някои от децата да бъдат поверени на грижите и възпитанието на трето лице.

При вземането на своето решение, съдът трябва да изиска становище от Центъра за социална работа, както и да вземе предвид мнението на детето, ако то е изразено от самото дете или от лице, на което детето има доверие и което е избрано от него, при условие че детето разбира значението и последиците от своето мнение.

При развод по **исков ред** и с цел уреждане на отношенията между разведените съпрузи и техните общи ненавършили пълнолетие деца съдът се произнася относно отглеждането и възпитанието на децата, след като реши как интересите на децата ще бъдат най-ефективно защитени. И в този случай родителите могат да постигнат споразумение относно отглеждането и възпитанието на общите им деца, което е в интерес на децата. По отношение на отглеждането и възпитанието на децата се прилагат *mutatis mutandis* същите изисквания, както в случаите на развод по взаимно съгласие. Решението относно това с кой от родителите ще живеят ненавършилите пълнолетие деца след развода, относно техните отношения с родителя, с който нямат да живеят заедно, както и относно издръжката на децата е неразделна част от съдебното решение за развод.

ЛИЧНИ ОТНОШЕНИЯ

Родителите трябва да се опитат да постигнат споразумение относно това как ще бъдат организирани личните отношения с децата.

Ако **са постигнали такова споразумение**, те могат да поискат от съда да постанови решение по този въпрос в несъстезателно производство. Ако съдът установи, че постигнатото споразумение не е в интерес на децата, той отхвърля искането.

Ако родителите **не могат да постигнат споразумение**, съдът постановява решение по искане на единия или на другия родител (при развод по взаимно съгласие между съпрузите те трябва да предоставят на съда споразумение относно личните отношения с децата, като съдът прилага това споразумение към съдебното решение за развод по взаимно съгласие), като съпрузите трябва да предоставят на съда уверение от Центъра за социална работа, че са положили усилия да постигнат споразумение.

Съдът се произнася служебно относно личните отношения само когато става дума за личните отношения след бракоразводното дело или след прекратяването на брака на родителите на децата.

Въпросът за личните отношения между децата и родителите се решава на първа инстанция от окръжните съдилища (*okrožna sodišča*) в рамките на несъстезателно производство, освен ако този въпрос се разглежда от съда успоредно с въпроса за отглеждането и възпитанието на децата. В такъв случай въпросът за личните отношения се решава в рамките на гражданското производство.

При решаването на въпроса за личните отношения между децата и родителите от първостепенно значение са интересите на децата: приема се, че личните отношения не са в интерес на детето, ако те са свързани с упражняване на психологически натиск върху детето или застрашават физическото и умственото му развитие.

Вземайки своето решение, съдът взема предвид и мнението на детето, ако то е изразено от самото дете или от лице, на което детето има доверие и което е избрано от него, при условие че детето разбира значението и последиците от своето мнение.

Детето има право на лични отношения и с други близки роднини на семейството, към които то е лично привързано (напр. бабите и дядовците, както и (полу-) братята или (полу-) сестрите на детето).

ИЗДРЪЖКА на съпрузите и децата

Във връзка с издръжката на децата съпрузите могат да **постигнат съгласие, като сключат споразумение за издръжка на децата**, което трябва да бъде подписано пред съда. При наличие на такова споразумение съдът постановява специално решение в несъстезателно производство. Когато споразумението не е в интерес на детето, съдът отхвърля искането за постановяване на решение за одобрение на споразумението.

Когато **съпрузите не могат да постигнат споразумение** със собствени усилия или с помощта на Центъра за социална работа, те могат да поискат от съда да реши въпроса за издръжката. Когато взема своето решение съдът трябва да изиска становище от Центъра за социална работа, както и да вземе предвид мнението на детето, ако то е изразило мнение, при условие че детето разбира неговото значение и последици.

Родителите са длъжни да издръжат децата си до навършване на пълнолетие, както и пълнолетните си деца, докато завършат редовното си образование, но не по-късно от навършване на 26-годишна възраст, доколкото им позволяват материалните и финансовите им възможности, с цел да се гарантират интересите на децата (обезпечаване на тяхното пълноценно развитие).

Издръжката на дете се определя съобразно неговите потребности от подкрепа и при отчитане на материалните и финансовите възможности на лицето, дължащо издръжка. Когато съдът определя размера на издръжката на дете, той е длъжен да вземе предвид интересите на детето с цел присъдената издръжка да е достатъчна, за да гарантира пълноценното му физическо и умствено развитие. Присъдената издръжка на детето се актуализира веднъж годишно в съответствие с индекса на потребителските цени в Словения.

Всеки съпруг или партньор, съжителстващ без брак, е длъжен да издръжа ненавършилите пълнолетие деца на своя партньор, с които живее в едно домакинство, когато и двамата родители на детето нямат възможност да го издръжат.

Децата, които са навършили пълнолетие, са длъжни да издръжат своите родители, когато последните не разполагат с достатъчно средства да се издръжат и не са в състояние да си набавят необходимите им средства, и когато не е възможно имащ право на издръжка родител да бъде издръжан от своя съпруг или съпруга.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Съпруг, който не разполага със средства, за да се издръжа, и е безработен не по собствена вина, има право на издръжка.

Молбата за предоставяне на издръжка може да бъде отправена в рамките на бракоразводното производство или чрез специално исково производство в срок от една година от окончателното прекратяване на брака, ако условията за отпускане на издръжка са били налице по време на развода и все още са налице към момента, когато съпругът подава иск за издръжка.

Съпрузите могат да се договорят относно издръжката в случай на развод, като сключат споразумение за издръжка пред нотариус под формата на подлежащ на изпълнение нотариален запис.

Издръжката се присъжда за неопределен или за определен срок с оглед на възможностите на съпруга да намери нова работа и да приведе в ред личните си дела.

Издръжката се определя при отчитане на потребностите на търсещия издръжка и възможностите на лицето, което я дължи. Размерът на издръжката се определя предварително като месечна сума, като плащането на издръжката може да бъде поискано от момента на подаване на иска за издръжка. В изключителни случаи се допуска плащане на издръжката като еднократна сума.

Съдът отхвърля молбата за издръжка, когато плащането на издръжка в полза на лицето, което има право на такава, би било несправедливо за лицето, задължено да плаща издръжката, с оглед на причините за непоправимото разстройство на брака или ако лицето, което има право на издръжка, е извършило престъпление срещу задълженото лице или срещу членове на неговото семейство преди или след бракоразводното производство.

Единият съпруг не е длъжен да издържа другия, ако плащането на издръжка би накърнило способността му да издържа себе си или ненавършилите пълнолетие лица, които е длъжен да издържа по закон.

Размерът на издръжката се актуализира веднъж годишно в съответствие с индекса на потребителските цени в Словения.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

„Съвместното живеење“ на съпрузите (*življenjska skupnost*) е особено важен елемент на брака (член 3 от Закона за брака и семейните отношения). Прекратяването на съвместното живеење (*prenehanje življenjske skupnosti*), т.е. законната раздяла, означава трайно прекратяване на основните елементи на брачните отношения между съпрузите. Прекратяването на съвместното живеење на съпрузите има за последствие разтрогване на икономическия съюз между тях и прекъсване на техните интимни и емоционални връзки, както и разделяне на общото им домакинство.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Законът не урежда изрично условията за законна раздяла. Съдилищата определят индивидуално условията на законната раздяла с оглед на конкретните обстоятелства и особености на всеки отделен случай.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Законната раздяла не поражда правни последици по отношение на брака. Това означава, че с постановяването на законна раздяла се прекратява само съжителството на съпрузите, но не и бракът помежду им. За прекратяване на брака е необходимо да се подаде искова молба за развод или искане за прекратяване на брака по взаимно съгласие. С постановяването на законна раздяла между съпрузите се прекратява възможността за придобиване на общо имущество. Съпруг, който има право на издръжка, може да поиска издръжка от другия съпруг, като подаде иск за издръжка в срок до една година от законната раздяла.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Унищожаването на брака означава, че към момента на встъпване на съпрузите в брак предвидените в закона условия за сключване на валиден брак не са били налице (напр. била е опорочена волята на един от съпрузите, съгласието за встъпване в брак е получено чрез принуда или поради грешка, не е спазена задължителната процедура за сключване на брак, встъпилите в брак лица са близки роднини, един от съпрузите е с тежко психично заболяване или бракът е сключен, без да бъде достатъчно добре обмислен). Бракът спира да поражда правни последици от датата на влизане в сила на съдебното решение за неговото унищожаване.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Бракът не става недействителен *ipso iure*, а трябва да бъде унищожен със съдебно решение.

Словенското законодателство разграничава **относително и абсолютно недействителен брак**. Разграничението засяга кръга от лицата, които могат да поискат унищожаване на брака.

а) Основанията за **относителна недействителност** са:

тежко умствено разстройство или нарушена преценка по време на сключването на брака (недействителността може да бъде обявена по искане на единия или на другия съпруг, но само след като основанието е отпаднало);

ако съгласието за встъпване в брак е дадено в резултат на принуда или грешка (по искане на съпруга, който е встъпил в брак в резултат на принуда или грешка);

ако при встъпването в брак единият съпруг е бил на възраст под 18 години (по искане на родителите или на настойника).

б) Основанията за **абсолютна недействителност** са: право на иск имат освен двамата съпрузи и други лица, които са пряко заинтересовани от унищожаването на брака (напр. други наследници на починал съпруг могат след смъртта му да подадат иск за унищожаване на брака с цел другият съпруг да изгуби своето право на наследяване); освен това бенефициерите могат да подадат иск и след унищожаването на брака; иск може да предяви и прокурорът:

тежко умствено разстройство или нарушена преценка на единия съпруг, като това състояние е все още налице към момента на предявяване на иска за унищожаване на брака;

единият съпруг е имал друг брак по време на сключването на брака;

съпрузите са роднини по права или съребрена линия до четвърта степен включително;

бракът е сключен в отсъствието на двамата съпрузи или в присъствието на единия съпруг и на пълномощника на другия съпруг;

съпрузите не са сключили брак с намерението да създадат общо домакинство.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Правните последици от унищожаването на брака възникват от деня на влизането в сила на съдебното решение за унищожаване. Правните последици от унищожаването на брака по отношение на имуществените отношения между съпрузите, плащането на издръжка на имащ право на издръжка съпруг, връщането на подаръци, разменени между съпрузите, и отношенията на съпрузите към общите им деца не се различават от правните последици на развода.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Законът за медиация по граждански и търговски дела (*Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah*), който влезе в сила през юни 2008 г., урежда **медиацията по спорове**, свързани с гражданскоправни, търговски, трудовоправни, *семейноправни* и други имуществени отношения във връзка с иски, които страните могат да предявяват и уреждат свободно, освен ако в отделен закон е предвиден друг ред за уреждане на някои от тези спорове. Бракът не може да бъде прекратен без намесата на съда, пред който се предявяват иски или исканията за прекратяване на брак по взаимно съгласие.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Съгласно член 32 от Гражданския процесуален закон – ГПЗ (*Zakon o pravdnem postopku*), **окръжните съдилища** са компетентни да разглеждат брачните спорове (по иски за развод или унищожаване на брака; словенското законодателство не урежда самостоятелен иск за законна раздяла).

Към исквата молба или искането се прилага извлечение от брачния регистър и извлечения от регистъра на удостоверенията за раждане, а в съдебното заседание се предоставят документи за самоличност.

Наред с горното съпрузите трябва да приложат следните документи към искането за прекратяване на брака по взаимно съгласие:

споразумение относно отглеждането, възпитанието и издръжката на общите деца на съпрузите и относно личните им отношения с родителите (във връзка с това споразумение се изисква становище от Центъра за социална работа);

споразумение относно подялбата на общото имущество на съпрузите под формата на подлежащ на изпълнение нотариален запис;

споразумение относено това кой от двамата съпрузи ще продължи или започне да използва бившето семейното жилище;
споразумение относено издръжката на съпруг, който няма средства да се издържа и е безработен не по собствена вина.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Съдът освобождава страна по делото от изискването за плащане на съдебни такси, ако плащането на таксите ще доведе до значително намаляване на средствата, с които тази страна разполага за своята и на членовете на семейството си издръжка. От изискването за плащане на съдебни такси са освободени и чуждестранните граждани, когато това е предвидено в международен договор или съгласно действащ режим на реципрочност (членове 10 и 11 от Закона за съдебните такси – ЗСТ, *Zakon o sodnih taksah*).

Страна по делото може да поиска правна помощ за покриване на разходите за ангажиране на адвокат и вещо лице. Решението за предоставяне на правна помощ се взема от окръжния съд по постоянното местопребиваване на заявителя. В производството за предоставяне на правна помощ съдът преценява дали са изпълнени критериите (напр. материалните и финансовите изисквания), предвидени в разпоредбите на Закона за безплатната правна помощ (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*).

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Решение за развод или унищожаване на брак може да се обжалва пред апелативен съд (*višje sodišče*), обикновено в срок от 15 дни. Решение за допускане на развод по искане на съпрузите за прекратяване на брака им по взаимно съгласие може да бъде оспорено:

ако са допуснати съществени процесуални нарушения в хода на гражданското производство;

ако страната е подала искането в резултат на грешка, принуда или измама;

ако не са изпълнени законовите изисквания за допускане на развод по искане за прекратяване на брака по взаимно съгласие.

По отношение на брачните спорове не се допуска подаването на ревизионна жалба (извънредно правно средство за защита).

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Съгласно член 21 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 съдебно решение, постановено в една държава членка, се признава в друга държава членка без изискване за специални процесуални действия.

Всяка заинтересована страна може да поиска издаване на решение за признаване или непризнаване на съдебно решение. В този случай страната трябва да подаде молба за декларация за изпълняемост пред компетентния окръжен съд в Словения.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

По отношение на процедурата за подаване на искане се прилага словенското законодателство.

Страна, която иска или се противопоставя на признаване на съдебно решение или подава молба за декларация за изпълняемост, трябва да предостави:

копие от съдебното решение, което отговаря на условията за удостоверяване на неговата автентичност;

попълнено на стандартен формуляр потвърждение на съдебното решение по брачния спор.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Разпоредбите на Регламент (ЕО) № 2201/2003 (Брюксел IIa) се прилагат с предимство и пряко към случаи с международен елемент, засягащи граждани или пребиваващи лица от държави – членки на ЕС.

Ако двамата съпрузи са граждани на различни държави към момента на предявяване на иска, се прилагат кумулативно законодателствата на държавите, чиито граждани са те, в съответствие с разпоредбите на словенското национално законодателство (член 37, алинея 2 от Закона за международното частно право и процес – ЗМЧПП, *Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*).

Когато не е възможно бракът да бъде прекратен по реда на националното законодателство на държавите, чиито граждани са съпрузите, към прекратяването му се прилага словенското законодателство, ако единият от съпрузите пребивава постоянно в Словения към момента на предявяване на иска.

Ако единият от съпрузите е гражданин на Словения, но не пребивава постоянно в страната, и не е възможно бракът да бъде прекратен по реда на националното законодателство, определено в съответствие с член 37, алинея 2 от Закона за международното частно право и процес, по отношение на прекратяването на брака се прилага словенското законодателство.

Връзки по темата:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

Последна актуализация: 05/03/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.